

अर्थनैपुणमर्थप्राप्तुपायं ॥ १७ ॥ नैकः एकेनमंत्रेक्रियमाणे स्वकार्याभिनिवेशेन गुणागुणयोर्याथार्थग्रहणंनसिध्यति ॥ बहुभिर्मंत्रणे प्रथममैकमत्यमेवघटेत मंत्रभेदश्च भवेदितिभावः ॥ राष्ट्रंनपरिधावति लोकैर्नज्ञायतइत्यर्थः ॥ १८ ॥ लघुमूलमल्पयत्नसाध्यं महोदयं महाफलं ॥ नदीर्घयसि नविलंबयसि ॥ १९ ॥ पार्थिवाः सामंताः ॥ ते मंत्रितानि सर्वकार्याणि सुकृतानि निष्पन्नान्येवकृतरूपाणि कृतकल्पानिवा विंदन्ति ॥ नकर्तव्यानि भावित्वेनेत्यर्थः ॥ २० ॥ येत्वदीयामंत्रास्त्वयामात्यैश्चापरिकीर्तिताअपि युक्त्यार्थापत्त्यातर्कैस्तत्साध्यैरनुमानैर्वा ॥ यद्वा तर्कास्तत्कारणानुमापकाः युक्तयः साक्षात्तदनुमापिकाः परैर्नबुध्यन्तेकिल ॥ किंच परकृतं मंत्रितंत्वयात्वदमात्यैर्वा बुध्यतेकि

कच्चिन्निद्रावशनैपिकच्चिकालेवबुध्यसे ॥ कच्चिच्चापररात्रेषुचिंतयस्यर्थनैपुणं ॥ १७ ॥ कच्चिन्मंत्रयसेनैकः कच्चिन्नबहुभिःसह ॥ कच्चित्तेमंत्रितोमंत्रोराष्ट्रंनपरिधावति ॥ १८ ॥ कच्चिदर्थंविनिश्चित्यलघुमूलंमहोदयं ॥ क्षिप्रमारभसेकर्मनदीर्घयसिराघव ॥ १९ ॥ कच्चिन्सुकृतान्येवकृतरूपाणिवापुनः ॥ विदुस्तेसर्वकार्याणिनकर्तव्यानिपार्थिवाः ॥ २० ॥ कच्चिन्नतर्कैर्युक्त्यावायेचाप्यपरिकीर्तिताः त्वयावातववामात्यैर्बुध्यतेतातमंत्रितं ॥ २१ ॥ कच्चित्सहस्रैर्मूर्खाणामेकमिच्छसिपंडितं ॥ पंडितोत्यर्थकृच्छ्रेषुकुर्यान्निश्रेयसंसमहत् ॥ २२ ॥ सहस्राण्यपिमूर्खाणांयद्युपास्तेमहोपतिः ॥ अथवाप्ययुतान्येवनास्तितेषुसहायता ॥ २३ ॥ एकोप्यमात्योमेधावीशूरोदक्षो विचक्षणः ॥ राजानंराजपुत्रंवाप्रापयेन्महतींश्रियं ॥ २४ ॥ कच्चिन्मुख्यामहस्त्वेवमध्यमेपुचमध्यमाः ॥ जघन्याश्चजघन्येषुभृत्यास्ते तातयोजिताः ॥ २५ ॥ अमात्यानुपधातीतान्पितृपैतामहान्शुचीन् ॥ श्रेष्ठान्छ्रेष्ठेषुकच्चित्वंनियोजयसिकर्मसु ॥ २६ ॥

ल ॥ २१ ॥ सहस्रैस्स्यकैरपीतिशेषः ॥ पंडितपरिग्रहे हेतुमाह ॥ पंडितइति ॥ अर्थकृच्छ्रेषु अर्थसंकटेषु निश्रेयसंकुर्यात् अव्यभिचरितनिस्तारोपायबोधनेनेतिशेषः ॥ २२ ॥ सहायता सहायकार्यक्षमता ॥ २३ ॥ विचक्षणोऽभ्यस्तनीतिशास्त्रः ॥ २४ ॥ मुख्यामहांतः ॥ २५ ॥ उपधाउत्कोचस्तमतीतान् तदग्राहिणः ॥ यद्वोपाधिप्रयुक्तसंश्रय रहितान् ॥ अतएव पितृपैतामहान् शुचीन् बाह्यांतरेंद्रियशुद्धान् ॥ २६ ॥